

ВАСКРСЕЊЕ – СВЕТЛОСТ И РАДОСТ ЖИВОТА ¹⁾

ЕПИСКОП ГРИГОРИЈЕ (Дурић)

Е: Ваше преосвештенство, у Захумско-херцеговачкој епархији оставили сте дубок траг. Неретко су се људи када имају неки проблем Вама обраћали. Основали сте народну кухињу, запошљавали, помагали старима, сиромашним, опремали болнице, стипендирали студенте... С друге стране, Епархија располаже пољопривредним добрима, хотелима, пословним просторима. Треба ли и сме ли владика и тиме да се бави?

Владика Григорије: Не постоје универзална правила. И на ово, као и на све друго, могуће је гледати из различитих углова. У Светом писму пише да за епископа треба бирати онога који добро управља домом. Међутим, стално треба да се сећамо апостола који говори: *Све нам је слободно, али све не корисити*. Увек ме заболи тај заборав својствен људској природи. Наша епархија, наш народ и економија су много пострадали током четворогодишњег рата. Тешко је било посматрати све то са стране јер је реч о чудесној области, невероватној лепоти и богатству. Људи су добри и достојанствени, али су рањени и те ране још крваре. Често изгледају далеко од свих и свега, скрајнути и заборављени. Волим своју епархију и тамошњи народ. Из тога извире тежња да све оживи у најдубљем значењу те речи. Сада је већ много боље него што је било по завршетку рата. Али смо тек на пола пута. Срећни смо што сада те послове обављају људи којима је то професија, а ми можемо у потпуности да се посветимо својим обавезама.

Е: На шта се троши зарађени новац?

Владика Григорије: У највећој мери на отплаћивање кредита. Новац сам по себи никако не може бити циљ. На Ваше питање није могуће дати целовит одговор. Није на нама да причамо о томе како смо неком нешто помогли или дали. Уосталом, ко треба да зна, тај зна.

¹⁾ Интервју Епископа ЗХиП Г.Григорија објављен је у магазину *Економисти* (бр.570).

Е: Недавно сте изјавили да је повратак у Мостар један од највећих догађаја у новијој историји Епархије. Зашто?

Владика Григорије: Важан је јер смо осећали ту рану одвојености, а сада поново имамо прилику да обнављамо и градимо. Да успоставимо континуитет, али и да радимо на помирењу народа. Дубоко сам уверен да је за Босну и Херцеговину једини прави пут, пут мира.

Е: Планирате ли да покренете сличан бизнис у Мостару као у Требињу?

Владика Григорије: У Мостару је ситуација другачија. Данас је тамо исто као што је у Требињу било пре десет година. То је можда једини град у Босни и Херцеговини у којем су материјалне последице протеклог рата још увек уочљиве. Оне друге, унутрашње, остаће заувек и свугде. Срушено је све осим наше воље да обновимо и да живимо. Разлика је и у томе што смо тамо мањина у односу на остале две заједнице, Хрвате, римокатолике, и Бошњаке, муслимане. Свестан сам да су Срби у Мостарској долини као ретко где вредни и радни и да су повратком владике добили додатни подстрек и оптимизам. Да су надухнути оним преко потребним ентузијазмом. На нама је сада да се трудимо и настојимо да правилно управљамо ту нову енергију и да их не изневеримо.

Е: Како долазите на идеје попут оне о чишћењу жвака са трга у Требињу?

Владика Григорије: Не би се то могло назвати идејама. То су више последице унутрашњих дилема и преламања. Када нешто гледате дуго, а смета вам или вас мучи, а никако да се разреши, настане стање напетости и дилеме које уопште није добро и из којег треба изаћи што пре. Да бих изашао из тога, једноставно настојим да предузнем нешто. Знам да то није увек целисходно, али човек је биће способно да чини ствари и изнад и испод разума. Тако сам дуго гледао како је Попово поље запуштено, па сам онда решио да почнемо да га обрађујемо. То је уистину личило на јуришање на ветрењаче. Тако је било и са једном врстом борбе против криминала. Тако је и са жвакама. Некад успе, некада не успе. Називам то „прекидима“ у којима је забрањено мислити на себе и своје достојанство. Једноставно треба урадити или ћутати. Искуство које проистиче из тих покрета сведочи да је потребно тежити успеху свим бићем, али истовремено бити спреман на неуспех, односно бити спреман на све оно што успех или неуспех носе са собом.

Е: Да ли сте свесни да на људе, и верне и неверне, остављате другачији утисак од осталих владика? Да ли је то бreme одговорност или Вам прија?

Владика Григорије: Мислим да је стање равнодушности једно од најгорих стања у које можемо да доспемо. То је оно стање које се у Јеванђељу назива млакошћу. Једноставно, човек треба бити или студен или врућ. Морам признати да ме у последње време забрињава то што нисам више тако ватрен према свему што радим. Постојали су периоди када ни према чему нисам био равнодушан. Познато је да човек може да гори, али и да сагори. Када је пламен или ватра, људи га гледају и журе му у сусрет. А када као твар и биће створено сагори, људи се окрећу и одлазе од њега. Истинска мудрост била би горети, а не сагоравати. За тако нешто је већ неопходно сједињење са божанским. Нажалост, често бива да се претворимо у гар или пепео. Болно је осећање тог одбацивања и презривих погледа.

Е: Честе су критике јавности да се Црква превише меша у политички живот. Како гледате на то?

Владика Григорије: То већ постаје помало несувисло питање. Шта је Црква, шта народ? Ко ту уопште може повући јасну границу? Очигледно је да је тај однос између Цркве и народа перихоретичан, реч је о прожимању народа и Цркве.

Е: Онда да питамо, како гледате на најављени референдум у Републици Српској?

Владика Григорије: Волим Републику Српску јер је гарант опстанка Срба у Босни и Херцеговини. И поштујем и клањам се свакој капи крви проливиеној за њу. То, међутим, уопште не значи да икога или ишта мрзим, нити да не жалим толике жртве на свим странама у протеклом несрећном рату.

Е: Као студент били сте веома активни у протестима против власти Слободана Милошевића. Шта бисте данас, деценију касније, променили у политичком животу Србије?

Владика Григорије: Ставио бих на власт људе који имају између 30 и 40 година, а за њихове саветнике, које би требало озбиљно да слушају, поставио бих људе који имају између 70 и 90 година. Све нас између 40 и 70 лишио бих сваке власти јер смо исувише ровашени ранама прошлости и изгледамо истрошено и уморно. Наравно, јасно је да ја о томе не одлучујем.

Е: Већ три године, тачније од 2008. нисте критиковали никога у Цркви. Да ли то значи да се ситуација у Српској православној цркви променила?

Владика Григорије: Мислите, никога нисам критиковао јавно. Ми у Цркви смо породица. Понекад наше међусобне несугласице изађу изван али је, као што сами знате, најбоље када унутар своје породице на миран и разуман начин решавамо проблеме.

Е: Још једна критика у јавности гласи да свештеници освештавају све, страначке просторије, радње, тржне центре... Да ли је то потребно и зашто?

Владика Григорије: Мора се признати да ми доприносимо таквим дилемама. Цркву је Бог основао ради освећења света. То освећење се догађа у Светој Литургији у којој се у виду хлеба и вина приноси сав свет Богу. И то би било сасвим довољно. Као што би рекао Достојевски, кад људи не буду веровали у правог Бога, вероваће у свашта. Кад нема правог освећења, има свакојаких.

Е: Очигледан је све већи јаз између политичке квазиелите у односу на народ. Постоји ли нешто су богати изгубили? Шта Вас поражава на релацији богатство – сиромаштво?

Владика Григорије: Некако верујем да у нашем народу не може проћи квазиелитизам. Искрено се надам да ће престати да буде важно то колико је нечије богатство и да ће у први план доћи оно што је много битније, а то је како неко располаже тиме што има. Власт, част, моћ, имање нису никакво зло само по себи. Али, уколико нема доброте, то неће бити богатство које ослобађа него богатство које поробљава. Ломови и ратови чинили су да господари, владари или богати постану људи који никога нису слушали и који никада нису били слуге или служитељи. То су неприродни узлети и ретко ко може да одреди своју праву моћ и потенцијале ако није постепеним путем дошао до тог места.

Е: Да ли сте у војсци били у затвору и зашто?

Владика Григорије: Да, кратко. Када сам већ био старији војник, помало сам изигравао Робина Худа. Нисам дозвољавао да малтретирају млађе војнике. Али, сада када видим колико су поједини млади људи размажени, чини ми се да тај „дрил“ у војсци и није био тако бесмислен.

Е: Да не постоји фудбал, како би свет изгледао?

Владика Григорије: Изгледао би исто. Само што ће људи увек морати да се „играју“ јер човек је и *хомо луденс*. Свестан сам и чињенице

да је фудбал данас много више од игре, бизнис, реклама и шта ли све не. Али, ја га и даље посматрам као игру и надигравање.

Е: Ове године Васкрс исти дан обележавају верници свих цркава. Постоји ли иједна друга реч која може заменити реч Васкрсење?

Владика Григорије: Постоје многи синоними за реч Васкрсење, као што су вечни живот, вечна светлост, вечна радост, вечна љубав, вечна победа и слично. Ми хришћани једноставно градимо цело наше постојање на камену вере у Васкрсење. Искуствено знамо да су истините речи Апостола Павла: *Ако Христос није васкрсао, узалуд су пројо-веди и вера*. Васкрсење је светлост и радост живота. И ако једном угледамо ту светлост, видећемо је и у сунчевој светлости и у оку мрава.

Е: Шта би требало да васкрсне у Србији?

Владика Григорије: Пре свега људскост, човечност, а то значи да васкрсне Бог. Да људи буду оно што сваки човек увек жели и чему тежи – да буду личности. То подразумева да смо у стању да се отворимо за божанско, за другога и друго, за свето. У крајњој линији то је способност да се живи у заједници и за заједницу. Себичност која је супротност заједници врло брзо постаје тиранин који тлачи. Несебичност треба схватити као способност за сретање људи и живот у радости тих сусрета. Сусрета који подразумевају слободу. То је оно чудесно стање када је слободан свако од свакога и када свако жури да загрли другога као рођеног и ближњег. То је дело у коме се пројављује љубав која није само прича и фикција него стварност, чин у коме васкрсава Бог у нама. И сабира све добро у нама и око нас. И ми почињемо гледати и односити се према другога са топлином и љубављу. Све ово је, у суштини, плод наше вере. То је једино могуће сазидати на темељу вере у Васкрсење, у Живот.